

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Наглядової ради
ТОВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ»
Протокол №1 від «16» грудня 2025року

**Положення
про управління ризиками в
ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«КОМПАНІЯ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ – АДМІНІСТРАТОР ПЕНСІЙНИХ
ФОНДІВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ»**

м. Київ
2025 рік

1. Загальні положення

1.1. Положення про управління ризиками в ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОМПАНІЯ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ – АДМІНІСТРАТОР ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ» (далі – Положення) є внутрішнім документом, яке визначає та регламентує порядок створення та функціонування системи управління ризиками (далі – СУР) в ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОМПАНІЯ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ – АДМІНІСТРАТОР ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ» (далі – ТОВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ», Товариство).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Законів України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про фінансові послуги та фінансові товариства», «Про інститути спільного інвестування», Стандарту №1 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Основні поняття та терміни», затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) від 30.12.2021 року №1288, Стандарту №4 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Організація та функціонування системи внутрішнього контролю в професійних учасниках, які не належать до підприємств, що становлять суспільний інтерес та до системно важливих професійних учасників», затвердженого рішенням НКЦПФР від 30.12.2021 року №1291, інших нормативно-правових актів НКЦПФР, внутрішніх документів саморегулювальної організації, членом якої є Товариство, Статуту ТОВ «УКРСОЦ-КАПІТАЛ» та інших внутрішніх документів Товариства.

У всьому, що не передбачено цим Положенням, при управлінні ризиками Товариство керується Статутом, вимогами чинного законодавства України та, де це можливо та доцільно, найкращою міжнародною практикою з питань корпоративного управління та управління ризиками.

1.3. СУР – це комплекс юридичних (правових) та організаційно-технічних заходів та процедур, який забезпечує надійний процес ідентифікації (виявлення), аналізу, вимірювання, оцінювання, управління (обробки), контролю та моніторингу й перегляду всіх основних (суттєвих, істотних) видів ризиків Товариства та фондів, що перебувають у її управлінні, а також пов'язаний з цим обмін інформацією та консультації між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

СУР є складовою частиною системи внутрішнього контролю Товариства.

СУР спрямована на уникнення прийняття Товариством необґрунтованих рішень при провадженні професійної діяльності та на досягнення цілей діяльності Товариства із ефективним використанням її ресурсів.

1.4. Норми цього Положення є обов'язковими для виконання посадовими особами та працівниками Товариства.

Посадові особи та працівники Товариства сприяють виконанню відповідальною особою з управління ризиками - ризик-менеджера, його функцій і завдань у межах своєї компетенції.

1.5. Розрахунок пруденційних показників є складовою СУР та здійснюється відповідно до вимог нормативно правового-акту НКЦПФР з питань пруденційних нормативів професійної діяльності на ринах капіталу та вимог до системи управління ризиками.

1.6. Відповідальність за створення та функціонування СУР несе Наглядова рада Товариства.

1.7. Структурні підрозділи Товариства, посадові особи та працівники Товариства у процесі управління ризиками несуть відповідальність в межах їхніх функціональних обов'язків відповідно до чинного законодавства України.

2. Організація системи управління ризиками в Товариства

2.1. Товариство створює організаційну структуру СУР, яка забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма суб'єктами СУР, а також працівниками Товариства, та передбачає їхню відповідальність згідно з таким розподілом.

2.2. Товариство під час визначення організаційної структури СУР враховує необхідність забезпечення взаємозаміни працівників з метою уникнення негативного впливу на ефективність функціонування СУР в разі тимчасової відсутності працівника або його звільнення.

2.3. Товариство забезпечує наявність належної кількості кваліфікованих і досвідчених працівників, виходячи з потреб організаційної структури СУР, напрямів діяльності та профілю ризиків Товариства.

2.4. Товариство визначає функції, обов'язки, повноваження та відповідальність осіб у посадових інструкціях, у яких передбачаються функціональні обов'язки кожного працівника

Товариства щодо участі в управлінні ризиками, що включають забезпечення належного звітування щодо управління ризиками.

2.5. Товариство визначає механізми та відповідальних осіб за належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами та працівниками Товариства для ефективної взаємодії (співпраці) на всіх організаційних рівнях.

2.6. Суб'єктами системи управління ризиками Товариства є:

Наглядова рада;

Член Наглядової ради - відповідальна особа Товариства, на яку покладено обов'язок із забезпечення реалізації функцій комітету з управління ризиками, та функцій ризик-менеджера (далі- відповідальна особа з управління ризиками - ризик-менеджер);

Генеральний директор Товариства;

структурні підрозділи та працівники Товариства.

2.7. Повноваження Наглядової ради з питань управління ризиками визначаються Статутом Товариства, положенням про Наглядову раду та цим Положенням.

До повноважень Наглядової ради у частині СУР, як однієї з підсистем системи внутрішнього контролю Товариства, зокрема, належить:

1) контроль професійних компетентностей, загальних та спеціальних знань і досвіду працівників Товариства, а також ресурсів, процедур та механізмів, необхідних для виконання їхніх обов'язків у частині функціонування СУР, з урахуванням характеру, масштабу і складності діяльності Товариства та всіх вимог законодавства, яким вона повинна відповідати;

2) затвердження та контроль виконання внутрішніх політик щодо управління ризиками з урахуванням цього Положення;

3) затвердження та контроль виконання внутрішніх політик щодо проведення відповідного стрес-тестування у випадках, визначених чинним законодавством України;

4) затвердження та контроль виконання політики (положення) щодо винагороди посадових осіб Товариства та інших її працівників з урахуванням заохочення відповідального за надання послуг Товариством, уникнення конфлікту інтересів у відносинах з клієнтами (учасниками фондів в управлінні Товариства);

5) контроль цілісності фінансової звітності і системи подання звітності, в тому числі шляхом здійснення фінансового та операційного контролю;

6) затвердження та контроль організації управління ризиками, поряд із комплаєнсом та внутрішнім аудитом;

7) контроль розкриття інформації щодо ризиків відповідно до вимог закону та надання інформації клієнтам (учасникам фондів в управлінні Товариства);

8) контроль діяльності осіб, які здійснюють виконавчі функції, та ризик-менеджера, разом із іншими складовими системи внутрішнього контролю.

2.8. Враховуючи обсяги діяльності Товариства, у Товаристві не створюється постійно діючий комітет з питань управління ризиками.

Для забезпечення нагляду та контролю за функціонуванням СУР у складі Наглядової ради Товариства визначено відповідальну особу, яка виконує обов'язки із забезпечення функцій комітету з управління ризиками, а також виконує функції ризик-менеджера. Ця особа надає Наглядовій раді Товариства допомогу у здійсненні нею повноважень шляхом попереднього опрацювання та підготовки питань щодо управління ризиками для розгляду на засіданнях Наглядової ради, а також виконує інші завдання у сфері управління ризиками, визначені Наглядовою радою.

2.9. До компетенції відповідальної особи, яка здійснює обов'язки із забезпечення функцій комітету з управління ризиками належить:

1) розробка проєкту положення про управління ризиками або проєкту змін до такого положення, надання рекомендацій Наглядовій раді щодо його затвердження;

2) здійснення на постійній основі перевірки адекватності положення про управління ризиками та ефективності його застосування посадовими особами та працівниками Товариства та особами, що здійснюють виконавчі функції (відповідності положення вимогам чинного законодавства України, особливостям професійної діяльності з управління активами, характеру та обсягам операцій, що здійснюються Товариством під час провадження діяльності з управління активами, а також ризикам, властивим такій діяльності);

3) надання органам управління Товариства рекомендацій щодо схильності та стійкості Товариства до поточних та майбутніх ризиків та допомоги з питань здійснення контролю за

виконанням працівниками Товариства положення про управління ризиками та внутрішніх правил та процедур, розроблених на його виконання;

4) здійснення перевірки врахування у вартості (ціні) послуг, що пропонуються клієнтам, ризиків визначених у бізнес-плані (бізнес-стратегії), і норм положення про управління ризиками Товариства;

5) у разі якщо вартість (ціна) послуг, пропонованих клієнтам, не відображає належним чином ризики відповідно до бізнес-плану (бізнес-стратегії) і норм положення про управління ризиками - надавати Наглядовій раді план виправлення такої невідповідності;

8) інші питання, передбачені чинним законодавством, Стандартами корпоративного управління та Статутом Товариства.

2.10. Відповідальна особа з управління ризиками має необмежений доступ до інформації про ризики Товариства та може звертатися за консультацією з питань управління ризиками до зовнішніх експертів.

У разі надання відповідальній особі з управління ризиків інформації з обмеженим доступом, така особа зобов'язана забезпечити дотримання режиму користування та розкриття такої інформації, встановленого чинним законодавством України та внутрішніми документами Товариства.

2.11. Для забезпечення функціонування СУР в Товаристві призначається ризик-менеджер. Ризик-менеджер є незалежним від структурних підрозділів, із діяльністю яких пов'язане виникнення ризиків. Ризик-менеджер у своїй діяльності керується вимогами цього Положення, іншими внутрішніми документами Товариства, що регламентують функціонування СУР в Товаристві, та нормами чинного законодавства України.

2.12. Функції ризик-менеджера рішенням Наглядової ради може бути покладено на особу, яка здійснює виконавчі функції, або на Члена Наглядової ради - відповідальну особу професійного учасника, яка здійснює функцію комітету з управління ризиками, якщо при цьому не виникає конфлікт інтересів, або призначити окрему посадову особу ризик-менеджера.

2.13. Ризик-менеджер підпорядковується Наглядовій раді та звітує перед нею.

2.13. Наглядова рада визначає характер, кількість, формат і періодичність надання інформації про ризики в діяльності Товариства, яку повинна отримувати Наглядова рада.

2.14. Товариство може передавати окремі завдання або процеси в рамках функцій системи управління ризиками на аутсорсинг тільки у випадках, в порядку та на умовах, визначених чинним законодавством України.

3. Функції системи управління ризиками та її суб'єктів

3.1. СУР Товариства забезпечує:

- досягнення оптимальної ефективності діяльності з управління ризиками в Товариства при досягненні цілей, зазначених у п. 4.3 цього Положення;
- своєчасне та відповідне інформаційне та аналітичне забезпечення органів управління та посадових осіб Товариства у процесі прийняття управлінських рішень і стратегічного планування;
- оптимізацію структури активів фондів та встановлення адекватного механізму контролю відповідності рівня сукупного ризику кожного фонду його інвестиційній стратегії;
- здійснення наскрізного контролю за ризиками Товариства та фондів;
- визначення критеріїв та оцінки ефективності механізмів і підходів до управління ризиками в Товариства, розробку шляхів їх вдосконалення.

3.2. Наглядова рада, в тому числі, відповідальна особа з управління ризиками, забезпечує:

- затвердження внутрішніх положень та процедур щодо управління ризиками;
- здійснення періодичного перегляду внутрішніх положень щодо СУР;
- призначення / припинення повноважень ризик-менеджера або покладення на особу, яка здійснює виконавчі функції функції ризик-менеджера;
- вирішення інших питань в межах компетенції Наглядової ради щодо управління ризиками.

3.3. Генеральний директор Товариства, у частині організації та функціонування СУР, забезпечує:

- 1) здійснення необхідних організаційних заходів із створення та забезпечення функціонування СУР;
- 2) виділення необхідних ресурсів на створення та підтримання ефективної, комплексної та збалансованої СУР;

3) функціонування системи звітності, розподілу обов'язків і відповідальності стосовно управління ризиками;

4) реалізацію процедур управління ризиками, спрямованих на ідентифікацію, аналіз, оцінювання, обробку, моніторинг та перегляд ризиків, які стосуються діяльності, процесів та систем Товариства, та вжиття ефективних заходів з мінімізації (оптимізації) таких ризиків із урахуванням схильності до ризиків та прийнятного рівня ризику;

5) уникнення конфліктів інтересів у діяльності Товариства;

6) затвердження і запровадження процедур, заходів та плану дій на випадок екстремальних обставин (кризових ситуацій) (плану безперервності діяльності);

7) здійснення внутрішнього контролю за систематичним проведенням аналізу структури, доходності, якості, ліквідності інвестиційних вкладень, наявності збиткових позицій та інших ризиків, які пов'язані з інвестуванням активів;

8) реалізацію заходів внутрішнього контролю, які забезпечують належне дотримання вимог чинного законодавства України, виконання договірних та інших зобов'язань, дотримання положень і процедур, правил і норм, а також відповідної ділової поведінки;

9) постійне підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за функціонування СУР щодо управління ризиками;

10) поширення у Товариства єдиного розуміння та корпоративної культури щодо управління ризиками.

3.4. До функцій ризик-менеджера належать:

1) розробка внутрішніх положень та процедур щодо управління ризиками;

2) здійснення періодичного перегляду внутрішніх процедур СУР;

3) здійснення на постійній основі моніторингу адекватності та ефективності внутрішніх документів і процедур управління ризиками Товариства, а також заходів, вжитих для усунення виявлених недоліків у цих внутрішніх документах та процедурах. Моніторинг також охоплює оцінку адекватності та ефективності заходів, передбачених цим Положенням, зокрема здійснення контролю здатності окремих працівників Товариства дотримуватися та виконувати визначені у внутрішніх документах Товариства заходи та процедури;

4) розроблення рекомендацій для працівників Товариства (в тому числі для посадових осіб) щодо внутрішніх документів, процедур та заходів, передбачених цим Положенням, надання порад та методологічної допомоги щодо дотримання вимог цього Положення;

5) збір інформації та координація роботи структурних та функціональних підрозділів Товариства у частині управління ризиками;

6) здійснення на постійній основі моніторингу рівня практичного впровадження Товариством внутрішніх документів, процедур та заходів, передбачених підпунктом 3 цього пункту Положення;

7) здійснення на постійній основі моніторингу адекватності та ефективності внутрішніх документів, процедур управління ризиками Товариства та заходів, здійснених для усунення недоліків у цих внутрішніх документах та процедурах, а також моніторингу адекватності та ефективності заходів, передбачених підпунктом 3 цього пункту Положення, у тому числі здійснення моніторингу здатності окремих працівників Товариства дотримуватися таких заходів або внутрішніх документів та виконувати такі процедури;

8) контроль дотримання ризикових позицій фондів в управлінні;

9) підготовка та подання Наглядовій раді звіту про управління ризиками;

10) здійснення на постійній основі оцінки та моніторингу ризиків Товариства з точки зору негативного впливу на діяльність Товариства (виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів);

11) здійснення аналізу ризиків із урахуванням можливості виникнення екстремальних обставин та підготовка для затвердження органами управління Товариства проєкту плану дій на випадок кризових ситуацій із зазначенням відповідних надзвичайних заходів та процедур (плану безперервності діяльності);

12) розробка внутрішніх політик щодо проведення відповідного стрес-тестування у випадках, визначених чинним законодавством України, здійснення аналізу за результатами проведення стрес-тестування, здійснення моніторингу його адекватності та ефективності;

13) підготовка рекомендацій Наглядовій раді щодо напрямів подальшого вдосконалення СУР.

3.5. Для забезпечення виконання вищезазначених обов'язків ризик-менеджер має право:

1) залучати до підготовки внутрішніх документів щодо управління ризиками та проектів рішень органів управління Товариства у частині управління ризиками працівників Товариства та/або її структурних та функціональних підрозділів з метою якнайповнішого врахування особливостей їх роботи, що впливає на ефективність функціонування СУР в Товариства;

2) витребувати у працівників Товариства та/або її структурних та функціональних підрозділів інформацію, необхідну для координації їхньої роботи у процесі управління ризиками, моніторингу та контролю його ефективності;

3) блокувати операції, які можуть спричинити порушення встановлених меж (лімітів) ризиків за ризиковими позиціями фондів в управлінні та Товариства;

4) отримувати доступ до необхідної інформації та технічних засобів для здійснення тестування методик аналізу ризиків та оцінки ефективності управління ризиками;

5) постійно підвищувати кваліфікацію щодо управління ризиками, у тому числі шляхом відвідування спеціалізованих семінарів, курсів, програм підготовки тощо;

6) організовувати та проводити для працівників Товариства та/або її структурних та функціональних підрозділів зібрання з метою поширення у Товариства єдиного розуміння та корпоративної культури щодо управління ризиками та, за необхідності, актуалізації інформації щодо функціонування СУР в Товариства;

7) залучати до підготовки звіту про управління ризиками інших працівників Товариства, які мають необхідні знання та досвід у сфері управління ризиками;

8) вимагати скликання засідання Наглядової ради та брати участь у таких засіданнях, вимагати розгляду питань Генеральним директором Товариства, що вносяться ризик-менеджером.

4. Стратегія управління ризиками

4.1. Управління ризиками – регламентований положеннями внутрішніх документів Товариства динамічний, систематичний внутрішній процес, направлений, в тому числі, на ідентифікацію, аналіз, оцінювання, обробку, моніторинг та перегляд ризиків Товариства та фондів що перебувають в управлінні Товариства, а також на супутній обмін інформацією та консультацій між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

4.2. СУР в Товаристві включає:

1) управління ризиками, що пов'язані з професійною діяльністю Товариства;

2) управління ризиками інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ), що знаходяться в управлінні Товариства;

3) управління інвестиційними ризиками недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ), активи яких знаходяться в управлінні Товариства (у разі їх наявності).

4.3. Основними цілями СУР Товариства є:

1) забезпечення стабільності, безперервності та надійності діяльності Товариства, а також реалізації стратегії розвитку та ефективного функціонування Товариства, у тому числі стосовно ризиків, які бере на себе Товариство у своїй діяльності;

2) забезпечення інтересів інвесторів (учасників) фондів, що знаходяться в управлінні Товариства;

3) забезпечення відповідності діяльності Товариства вимогам чинного законодавства України та внутрішнім документам Товариства;

4) забезпечення відповідності структури активів та ризиків портфелів активів фондів в управлінні Товариства вимогам чинного законодавства України, інвестиційним деклараціям та іншим внутрішнім документам фондів в управлінні.

4.4. При управлінні ризиками Товариство в цілому дотримується таких принципів:

1) усвідомлене прийняття ризиків – Товариство належним чином оцінює та зважує можливі позитивні та негативні наслідки від реалізації ризику, усвідомлено приймає рішення про його прийняття або уникнення, враховуючи, що повне уникнення ризику може бути неможливим;

2) мінімізація (оптимізація) ризиків – до складу портфелів фондів в управлінні і до власного портфелю Товариство придбає активи, рівень ризику за якими найкраще піддається мінімізації (нейтралізації) або оптимізації – залежно від толерантності до ризику для кожного фонду та власної толерантності до ризику Товариства відповідно, а також прагне до мінімізації власних нефінансових ризиків;

3) індивідуальний підхід – ризики окремих фондів в управлінні та власні ризики Товариства можуть бути спільними або подібними, але кожний фонд та Товариство мають свої особливості, згідно з якими Товариство приймає ризики у відповідній мірі (мінімізує чи оптимізує) та окремо від

інших фондів в управлінні та від власних ризиків Товариства; можливі фінансові втрати за кожним видом ризику кожного фонду та Товариства також мають бути оцінені окремо і мають мінімізуватися (оптимізуватися) індивідуально;

4) відповідність стратегіям – рішення Товариства з прийняття ризику при управлінні портфелями фондів у її управлінні відповідають інвестиційним стратегіям цих фондів, а при управлінні власними ризиками Товариства – її фінансовій стратегії та внутрішнім документам;

5) доцільність прийняття фінансових ризиків – Товариство співвідносить рівень ризику за операціями з активами фондів в управлінні (інвестиційних інструментів) та із власними активами із рівнем потенційної (прогнозованої, очікуваної) доходності цих активів; очікувана доходність інвестиційних інструментів має компенсувати прийнятий ризик за ними;

6) економічність – витрати Товариства на управління ризиками, тобто мінімізацію (нейтралізацію) чи оптимізацію відповідного ризику, не повинні перевищувати суму можливих фінансових збитків від його прийняття та/або реалізації при найбільш імовірному сценарії настання ризикового випадку;

7) конкретність – рішення з прийняття ризику мають бути конкретними і чіткими для забезпечення однозначного їх трактування та виконання;

8) відповідність капіталу Товариства рівню ризиків – розмір капіталу (власного капіталу, регулятивного капіталу (власних коштів)) Товариства повинен бути достатнім для покриття ризиків діяльності Товариства;

9) адекватність стимулів – стимули для досягнення високої доходності фондів в управлінні узгоджуються з профілем ризику кожного з фондів відповідно до інвестиційної стратегії;

10) уникнення або передача надмірних ризиків – у певних випадках або щодо певних ризиків, коли можливі негативні наслідки реалізації ризику для Товариства перевищують її фінансові можливості, Товариство, за можливості, уникає (відмовляється від прийняття) або частково чи повністю передає ризик (третій стороні).

4.5. З метою забезпечення ефективного функціонування СУР Товариство ідентифікує, оцінює та контролює суттєві ризики, які мають істотний вплив на результати діяльності як самого Товариства так і фондів, активами яких Товариство управляє.

Під суттєвими ризиками розуміється ризик, реалізація якого може призвести до значних фінансових втрат, порушення нормативних вимог, погіршення репутації або зниження довіри інвесторів.

4.6. Суттєвими (істотними) видами ризику, що пов'язані з професійною діяльністю Товариства на ринках капіталу, є наступні види ризику:

- 1) операційні ризики;
- 2) комплаєнс-ризики;
- 3) ризик втрати ділової репутації (репутаційний ризик);
- 4) стратегічний ризик.

Залежно від складу та структури активів Товариства, до її істотних ризиків можуть також належати кредитний ризик, ринкові ризики.

4.6.1. Операційні ризики – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у професійного учасника внаслідок неадекватних або незадовільно організованих внутрішніх процесів, дій працівників чи функціонування систем такого професійного учасника, а також внаслідок впливу зовнішніх подій (крім стратегічного ризику).

Операційні ризики включають: юридичний (правовий) ризик, інформаційно-технологічний ризик, а також ризик персоналу.

Юридичний (правовий) ризик – ризик, пов'язаний з ймовірністю виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства внаслідок застосування до неї санкцій за недотримання вимог чинного законодавства через можливість їх неоднозначного тлумачення або унаслідок визнання з тих самих причин недійсними умов договору.

Інформаційно-технологічний ризик – ймовірність настання несприятливих наслідків, викликаних неадекватними або незадовільно організованими внутрішніми процесами інформаційного обміну та зберігання інформації, недосконалою роботою інформаційних технологій, систем та процесів обробки інформації або їх недостатнім захистом, включаючи збій у роботі програмного та/або технічного забезпечення, обладнання, інформаційних систем, засобів комунікації та зв'язку, порушення цілісності даних та носіїв інформації, несанкціонований доступ до інформації сторонніх осіб, загроза доступності інформації та інше, що може призвести до виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів.

Ризик персоналу – це ризик, пов’язаний із діями або бездіяльністю працівників Товариства, включаючи допущення помилки при проведенні операції, здійснення неправомірних операцій (в тому числі шахрайство), пов’язане з недостатньою кваліфікацією (ризик некомпетентності) або із зловживаннями чи бездіяльністю персоналу, перевищення повноважень, розголошення інсайдерської та/або конфіденційної інформації, зокрема, внаслідок недостатньої мотивації (ризик мотивації).

4.6.2. Комплаєнс-ризик – ймовірність виникнення у Товариства збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або втрати репутації внаслідок недотримання правил корпоративної етики, доброчесної конкуренції, виникнення конфлікту інтересів, незабезпечення опису усіх внутрішніх процесів, пов’язаних з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, та/або невідповідності внутрішніх документів, що описують процеси, пов’язані з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках, вимогам законодавства про ринки капіталу та організовані товарні ринки, стандартів, правил, інших внутрішніх документів саморегулювальної організації, членом якої є Товариство, правил організованого ринку, учасником якого є Товариство або на якому її цінні папери допущені до торгів, а також бізнес-плану (бізнес-стратегії), ухваленому Наглядовою радою Товариства, та/або невиконання працівниками Товариства вимог та процедур, пов’язаних з провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

Комплаєнс-ризик, зокрема, включають:

а) AML/CFT-ризик – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів внаслідок порушення або недотримання вимог законів, нормативно-правових актів, правочинів, прийнятої практики, внутрішніх документів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

б) ризик зміни законодавства (регуляторний ризик) – ризик виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів, обумовлений змінами законодавства.

4.6.3. Ризик втрати ділової репутації (ризик репутації) – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів внаслідок виникнення у суспільстві несприятливого сприйняття Товариства, зокрема фінансової стійкості, якості послуг, що надаються Товариством, або її діяльності в цілому, яка може бути наслідком реалізації інших ризиків.

4.6.4. Стратегічний ризик – ймовірність виникнення у Товариства збитків або додаткових втрат або недоотримання Товариством запланованих доходів унаслідок неправильних рішень осіб, які здійснюють управлінські функції та/або неадекватного реагування на зміни в бізнес-середовищі.

Цей ризик виникає внаслідок взаємної невідповідності стратегічних цілей Товариства, бізнес-стратегій, розроблених для досягнення цих цілей, ресурсів, задіяних для їх досягнення, та якості їх реалізації.

Ця категорія включає ризик втрат, пов’язаних з інвестуванням коштів Товариства у активи фондів в управлінні. Може спричинити загальний фінансовий ризик (ризик банкрутства) Товариства – ризик неможливості продовження діяльності Товариства через суттєве погіршення її фінансового стану, якості її активів, структури капіталу, виникнення або значного зростання збитків від її діяльності при перевищенні витрат над доходами.

4.7. На діяльність Товариства також можуть впливати фінансові ризики, зокрема кредитний та ринкові ризики.

Кредитний ризик Товариства (ризик контрагента) – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства внаслідок того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов’язання перед нею у повному обсязі або частково. Розмір збитків (ризик) у цьому випадку пов’язаний із сумою невиконаного зобов’язання.

Ринкові ризики Товариства – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у Товариства внаслідок несприятливої зміни ринкової вартості (ціни) фінансових інструментів у зв’язку з коливаннями цін на чотирьох сегментах фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок: ринку боргових цінних паперів, ринку пайових цінних паперів, валютному ринку і товарному ринку.

4.8. Особливим видом ризику є системний ризик – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів у значній кількості компаній у

фінансовому секторі, яка обумовлена неможливістю виконання ними своїх зобов'язань у зв'язку з невиконанням (несвоєчасним виконанням) зобов'язань однією Товариством внаслідок реалізації у неї кредитного ризику, ризику ліквідності або іншого ризику. Системний ризик несе загрозу порушення діяльності всієї фінансової системи.

Товариство здійснює моніторинг ринків, а план безперервності діяльності, який розробляється і затверджується у Товариства відповідно до абзацу шостого пункту 3.3. та абзацу одинадцятого пункту 3.4. цього Положення, включає у тому числі заходи та процедури на випадок екстремальних обставин, що можуть виникнути у результаті реалізації системного ризику.

4.9. Суттєвими (істотними) видами (категоріями) ризику фондів в управлінні Товариства, є такі:

- 1) кредитний ризик;
- 2) ринкові ризики;
- 3) ризик ліквідності;
- 4) проектний ризик.

4.10. Кредитний ризик (ризик контрагента) – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок того, що контрагент не зможе виконати свої договірні зобов'язання перед ним, у тому числі щодо облигацій та/або інших боргових зобов'язань, а також ризик втрати їхньої вартості в результаті погіршення платоспроможності емітента цих боргових зобов'язань (боржника, дебітора) та/або зниження його кредитного рейтингу.

4.11. Ринкові ризики – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок несприятливої зміни ринкової вартості фінансових інструментів в активах фонду у зв'язку з коливаннями цін на чотирьох сегментах фінансового ринку, чутливих до зміни відсоткових ставок: ринку боргових цінних паперів, ринку пайових цінних паперів, валютному ринку і товарному ринку.

Ринкові ризики включають:

а) процентний ризик портфелю фонду, пов'язаний з негативними наслідками коливання процентних ставок на інструменти, що знаходяться в його портфелі;

б) пайовий (фондовий) ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання цін на пайові цінні папери та деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є такі цінні папери, а також інші фінансові інструменти з нефіксованим доходом;

в) валютний ризик, пов'язаний з негативними наслідками коливання курсів іноземних валют та золота;

г) товарний ризик, пов'язаний з негативними наслідками змін ринкової вартості товарів, уключаючи дорогоцінні метали, та коливань цін на деривативні фінансові інструменти, базовим активом яких є товари.

4.12. Ризик ліквідності – ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів фонду внаслідок того, що його активи не можуть бути перетворені у ліквідну форму для забезпечення виконання ним своїх зобов'язань.

Ризик ліквідності може виникнути під час формування значної суми та/або частини зобов'язань із коротким строком погашення на балансі фонду, які, за певних умов, можуть змусити Товариство продати частину (менш ліквідних) активів із балансу цього фонду нижче ринкової ціни (з дисконтом) для забезпечення вчасного виконання (частини) цих зобов'язань.

4.13. Проектний ризик – ризик втрат вартості активів фонду в управлінні Товариства, що пов'язані з інвестиціями в об'єкти нерухомості, корпоративні права та цінні папери, що не допущені до торгів на організованому ринку (іншому регульованому та/або організованому ринку/торговельному майданчику), або цінні папери, які не отримали рейтингової оцінки відповідно до закону.

4.14. СУР Товариства заснована на чіткому розділенні управління ризиками, що пов'язані з діяльністю Товариства, та управління ризиками фондів в управлінні Товариства. Ризики, пов'язані з діяльністю Товариства, повністю несе Товариство. Фінансові ризики фондів в управлінні Товариства несуть інвестори (учасники) фондів, у зв'язку з розділенням та відокремленим обліком активів фондів в управлінні та активів Товариства.

Реалізація ризиків фондів в управлінні Товариства може призвести до виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів Товариства.

Товариство несе відповідальність за належне управління ризиками фондів у її управлінні відповідно до інвестиційних декларацій та інших внутрішніх і нормативних документів, що регламентують управління активами фондів.

4.15. Головними завданнями СУР та, відповідно, етапами процесу управління ризиками у Товариства, виконання яких забезпечує ризик-менеджер, є:

- 1) виявлення (ідентифікація) ризиків, визначення профілю ризиків Товариства та фондів у її управлінні;
- 2) якісний аналіз та кількісне вимірювання ризиків, оцінювання ризиків;
- 3) проведення моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Товариства та фондів у її управлінні на основі аналізу інформації та оцінювання ризиків;
- 4) організація та здійснення заходів з управління ризиками, у тому числі визначення, планування і організаційне забезпечення обробки ризиків, зокрема та прийняття рішень щодо відповідних заходів;
- 5) постійний моніторинг ризиків, контроль за прийнятним рівнем ризику для Товариства та фондів у її управлінні;
- 6) визначення ефективності СУР та її удосконалення;
- 7) надання оперативної, а також періодичної звітної інформації з питань управління ризиками Генеральному директору та Наглядовій раді.

4.16. Виявлення (ідентифікація) ризиків – неперервний процес визначення різновидів, джерел та факторів ризиків, з якими Товариство стикається у своїй діяльності, відповідно до категорій, визначених цим розділом цього положення.

4.17. Якісний аналіз та кількісне вимірювання ризиків, оцінювання ризиків – оцінка розмірів та кількісних параметрів ризику (за можливості) та/або якісна характеристика та аналіз ризиків з точки зору можливих наслідків їх реалізації та величини потенційних втрат. Включає також проведення моделювання та прогнозування процесів і майбутніх результатів діяльності Товариства та фондів у її управлінні на основі аналізу інформації та оцінки ризиків.

4.18. Організація та здійснення заходів з управління ризиками (обробка ризиків) – визначення Товариством правил, підходів, показників та лімітів (допустимих меж) для ризиків, інструментарію оцінювання та заходів щодо управління кожним видом ризику (запобігання (уникнення), прийняття (утримувannya), зменшення (мінімізації) або оптимізації впливу ризиків, їх розподілу з іншими особами).

Заходи управління ризиками (обробки ризиків) в Товариства включають:

- 1) уникнення ризику (у тому числі відмова від ризикової операції чи активу);
- 2) прийняття (утримувannya) ризику (за умов, коли ризик може бути компенсований очікуваним прибутком (доходом));
- 3) зниження (зменшення, у тому числі мінімізацію) ризику, включаючи диверсифікацію, лімітування ризикових позицій, хеджування;

4) передачу (розподіл) ризику з іншими особами, зокрема шляхом зовнішнього страхування.

4.19. Моніторинг та контроль ризиків – процес систематичного нагляду за ризиками Товариства та фондів у її управлінні, за системою і процесом контролю та управління ризиками з метою виявлення відхилень від їх прийнятного рівня та/чи ефективності, який включає:

- 1) перевірку дотримання встановлених лімітів чи якісних критеріїв ризиків;
- 2) забезпечення недопущення виконання Товариством та/або її контрагентами (за можливості) дій (операцій), які порушують встановлені ліміти чи критерії;
- 3) здійснення комплексу заходів, що перешкоджають реалізації ризиків Товариства та фондів в управлінні (за можливості) або мінімізують їх вплив;
- 4) перевірку виконання заходів з обробки ризиків та оцінку їх ефективності впродовж здійснення Товариством професійної діяльності;
- 5) розробку превентивних заходів для мінімізації ризиків у разі виявлення негативних тенденцій та вдосконалення бізнес-процесів за результатами проведеного аналізу.

Моніторинг та контроль рівня ризиків Товариства та фондів здійснюється на щоденній, щотижневій, щомісячній, щоквартальній основі (для фондів – залежно від їх типу, виду, способу розміщення та інвестиційної стратегії, а також вимог інших документів фонду).

4.20. Товариство один раз на рік визначає ефективність СУР та оцінює методики, інструменти, підходи та механізми, які використовуються Товариством для ідентифікації, вимірювання, оцінювання та контролю ризиків на предмет адекватності поточним внутрішнім та зовнішнім умовам діяльності Товариства і вимогам чинного законодавства України та, у випадку необхідності, коригує їх із метою поліпшення управління ризиками у Товариства.

4.21. Моніторинг ризиків та надання оперативної, а також періодичної інформації (звітів) з питань управління ризиками у Товариства її Наглядовій раді здійснюється з періодичністю і

відповідно до функцій та обов'язків, визначених законодавством України та внутрішніми документами Товариства, але не рідше, ніж один раз на шість місяців.

4.22. Інвестори (учасники) фондів в управлінні Товариства мають право на отримання інформації про результати роботи відповідних фондів та Товариства, у т. ч. щодо заходів з управління ризиками, у строки та в обсягах, визначених чинним законодавством України та документами відповідного фонду.

5. Політики управління ризиками

5.1. Товариство створює ефективну систему управління кожним видом ризику, що має повністю інтегруватися в загальну систему управління ризиками Товариства.

5.2. Товариство оцінює ризики кожного виду з урахуванням їх взаємозв'язку та впливу на інші ризики, що притаманні діяльності Товариства.

5.3. Товариство визначає перелік кількісних показників ризик-апетиту до кожного з ризиків.

5.4. Товариство розробляє та періодично переглядає (не рідше одного разу на рік) політики управління ризиками кожного виду з метою забезпечення їхньої ефективності та відповідності рівню ризик-апетиту до цих ризиків.

5.5. Політика управління ризиком кожного виду повинна містити:

- 1) мету, завдання та принципи управління ризиком;
- 2) організаційну структуру процесу управління ризиком з урахуванням розподілу функцій учасників процесу, їх повноваження, відповідальність та порядок взаємодії
- 3) перелік лімітів для контролю за ризиком та порядок їх установаження за ризиками, що піддаються кількісному вимірюванню;
- 4) процедури щодо виявлення, вимірювання, аналізу та оцінювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення (зменшення, оптимізації) ризику;
- 5) перелік та зміст форм управлінської звітності щодо ризику, порядок та періодичність/терміни їх надання визначеним у цьому Положенні учасникам процесу управління ризиками;
- 6) процедури контролю за повнотою та якістю даних про події ризиків, включаючи інструменти, що використовуються для такого контролю;
- 7) опис основних інструментів, що використовуються під час управління ризиками, та порядок їх використання;
- 8) порядок обміну інформацією між учасниками процесу управління ризиками, включаючи види, форми і терміни подання інформації;
- 9) програму проведення стрес-тестування ризиків.

5.6. Товариство, з метою виявлення та вимірювання ризиків, використовує, зокрема, такі інструменти:

- 1) аналіз результатів перевірок, здійснених внутрішнім аудитором та зовнішнім аудитором;
- 2) створення та ведення обліку (бази) подій ризиків та аналіз накопиченої в ньому (ній) інформації;
- 3) ключові показники ризиків.

Ключові показники ризиків є кількісними показниками, які динамічно змінюються в часі та відображають зміну характеру ризиків. Ключові показники ризиків використовуються Товариством для раннього виявлення негативних тенденцій/явищ, пов'язаних з підвищенням ризиків, що притаманні процесам.

Товариство визначає перелік ключових показників ризиків, порядок їх розрахунку та граничні значення, які забезпечують своєчасне та найбільш повне виявлення факторів ризиків із метою застосування своєчасних заходів щодо управління ними;

- 4) самооцінка ризиків.

У рамках самооцінки ризиків ризик-менеджер не рідше, ніж один раз на рік, щонайменше:

- проводить аналіз бізнес-процесів Товариства з урахуванням інформації щодо можливих загроз і вразливостей та оцінює можливі втрати від них;
- оцінює ризики бізнес-процесів Товариства (до впровадження або перегляду контролів), ефективність контрольного середовища (зaproваджених контролів) та залишкові ризики;

- 5) сценарний аналіз.

Цей інструмент застосовується шляхом формування судження ризик-менеджера та структурних підрозділів щодо визначення можливих малоймовірних подій ризиків із суттєвими наслідками для Товариства та їх кількісного оцінювання.

5.7. Основними методиками розрахунку (вимірювання) ризику, зокрема, є:

- 1) визначення кількісного показника рівня ризику шляхом оцінки можливих фінансових втрат від реалізації ризику та множення її на очікувану ймовірність реалізації цього ризику;
- 2) встановлення бальної шкали оцінювання ризику;
- 3) метод максимально можливої вартості під ризиком (Value-at-Risk, VAR)

5.8. Ризик-менеджер щодо кожного ідентифікованого ризику визначає конкретну методику його розрахунку, критерії віднесення ризику до значних (суттєвих, істотних), а також пропонує можливі заходи щодо мінімізації (оптимізації) впливу цього ризику.

5.9. Політика управління ризиками має встановлювати періодичність розрахунку ризиків, порядок та умови застосування заходів зниження (оптимізації) ризиків у залежності від рівня можливих втрат та очікуваної ймовірності настання ризику.

6. Звіт про управління ризиками

6.1. Ризик-менеджер регулярно, але не рідше одного разу на шість місяців, подає Наглядовій раді звіт про управління ризиками.

6.2. Звіт про управління ризиками має містити:

- 1) відомості про виконання обов'язків ризик-менеджером, зокрема, щодо виконання наданих рекомендацій щодо внутрішніх документів, процедур та заходів, що спрямовані на управління ризиками Товариства;
- 2) інформація про виявлені ризики та рекомендації щодо управління ними;
- 3) інші відомості, визначені чинним законодавством України або внутрішніми документами Товариства.

6.3. Член Наглядової ради- відповідальна особа з управління ризиками доповідає Наглядовій раді про результати своєї діяльності не рідше одного разу на шість місяців.

7. Заключні положення

7.1. Це Положення набуває чинності з моменту його затвердження відповідним рішенням Наглядової ради Товариства.

7.2. Для реалізації норм цього Положення Товариство розробляє та затверджує внутрішні документи (політики, інструкції тощо) з управління ризиками, які є суттєвими (істотними) для Товариства та/або фондів у її управлінні, що визначають щодо кожного виду ризику мету, завдання та принципи управління ризиком, організаційну структуру процесу управління ризиком з урахуванням розподілу функцій учасників процесу, їх повноваження, відповідальність та порядок взаємодії; перелік лімітів для контролю за ризиком та порядок їх установаження за ризиками, що піддаються кількісному вимірюванню; підходи щодо виявлення, вимірювання, аналізу, оцінювання, моніторингу, контролю, звітування та заходи з пом'якшення (обробки) ризику; методи стрес-тестування; перелік та зміст форм управлінської звітності щодо ризику, порядок та періодичність/терміни їх надання визначеним у цьому Положенні учасникам процесу управління ризиками. Товариство також розробляє та затверджує декларацію схильності до ризиків.

7.3. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться у міру необхідності, при перегляді стратегії розвитку Товариства, а також при зміні вимог чинного законодавства України у порядку, визначеному внутрішніми документами Товариства.

7.4. Наглядова рада, за необхідності, але не рідше одного разу на рік, переглядає це Положення з метою перевірки врахування у ньому актуальних ризиків, управління якими повинно здійснюватись в рамках діяльності Товариства. У випадку, якщо це Положення не враховує актуальні ризики, Наглядова надає доручення відповідальній особі з управління ризиками стосовно надання відповідних пропозицій щодо внесення змін до цього Положення для розробки проекту змін до нього.

7.5. У разі встановлення ризик-менеджером у ході моніторингу адекватності та ефективності внутрішніх документів та процедур управління ризиками необхідності внесення змін до цього Положення ризик-менеджер повинен забезпечити розробку проекту змін та винести його на розгляд засідання Наглядової ради з власної ініціативи.